

Länsrapport Gävleborgs län

Öppna Jämförelser

Social barn och ungdomsvård 2015

Tord Fredriksen

**Länsrapport Gävleborgs län
Öppna Jämförelser
Social barn och ungdomsvård 2015**

Tord Fredriksen

Arbetsrapport 2015:3
FoU Välfärd – Region Gävleborg
Layout: Gunilla Bloom Lundqvist

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	5
SJÄLVBESTÄMMANDE OCH INTEGRITET	6
Brukarnas uppfattning om verksamheten.....	6
HELHETSSYN OCH SAMORDNING	7
Intern samordning i enskilda ärenden	7
Extern samverkan i enskilda ärenden – hälsa.....	9
Extern samverkan i enskilda ärenden – utbildning	10
Extern samverkan i enskilda ärenden – kriminalitet.....	11
Extern samverkan i enskilda ärenden – migration.....	11
TRYGGHET OCH SÄKERHET.....	13
Handläggning.....	13
Trygghet och säkerhet för placerade barn.....	14
KUNSKAPSBASERAD VERKSAMHET	15
Handläggarnas kompetens	15
Handläggarnas kompetensutveckling.....	16
Familjehemmens kompetensutveckling.....	17
Systematisk bedömning.....	18
Manualbaserade insatser i öppenvård	18
Systematisk uppföljning för utveckling av insatser.....	20
TILLGÄNGLIGHET.....	21
Tillgänglighet utanför kontorstid	21
BAKGRUNDSMÅTT	22
ÖPPNA JÄMFÖRELSER SOCIALBARN- OCH UNGDOMSVÅRD - RESULTAT UTBILDNING	24
Andel med behörighet till nationellt program på gymnasiet	24
Andel som genomfört gymnasiet och har grundläggande behörighet till högskola	25

Självbestämmande och integritet

Självbestämmande och integritet innebär att den enskilde är delaktig, har inflytande och ges möjlighet till egna val.

Brukarnas uppfattning om verksamheten

	Använt föräldrarnas uppfattning för att utveckla öppenvården	Använt föräldrarnas uppfattning för att utveckla familjehemmen	Använt föräldrarnas uppfattning för att utveckla hem för vård eller boende
Bollnäs			
Gävle	Ja	Ja	Ja
Hofors	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Nej	Nej	Nej
Ljusdal	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	Nej
Ockelbo	Nej	Nej	Nej
Ovanåker	Nej	Nej	Ja
Sandviken	Ja	Nej	Nej
Söderhamn	Nej	Nej	Nej

En kunskapsbaserad socialtjänst utgår bland annat från enskildas kunskap och erfarenhet. Därför är det viktigt att fånga enskildas uppfattning om bemötande och de insatser som ges i syfte att utveckla verksamheten. Barnets och föräldrarnas perspektiv är en viktig del i en evidensbaserad praktik, där följande tre kunskapskällor vägs samman:

- den bästa vetenskapliga kunskapen om insatsernas effekter;
- den professionellas expertis;
- barnets och föräldrarnas erfarenheter och förväntningar.

Det behöver dock utvecklas ett bättre kunskapsunderlag omkring barns förmåga att besvara frågor utifrån olika åldersgruppers kognitiva, kommunikativa och sociala förmågor. Allt för att stärka undersökningarnas trovärdighet. Under perioden 2013–2015 utreder Socialstyrelsen tillsammans med Barnombudsmannen metoder att fånga barnens uppfattning, på regeringens uppdrag. Målvärdet är att i alla kommuner och storstädernas stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha undersökt föräldrarnas uppfattning om öppenvården, familjehems- vården och hem för vård eller boende (HVB) och använt resultaten för att utveckla verksamheten.

Helhetssyn och samordning

Helhetssyn utgår från den enskildes samlade livssituation. Då den enskilde har behov av tjänster som bedrivs inom olika verksamheter eller av olika utförare/professioner är dessa samordnade. Det finns en tydlig ansvarsfördelning. Tjänsterna präglas av kontinuitet.

Intern samordning i enskilda ärenden

	Aktuell rutin för samordning med verksamheten ekonomiskt bistånd			Aktuell rutin för samordning med verksamheten missbruk		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
	Bollnäs		Nej	Ja		Ja
Gävle	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja
Hofors	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
Hudiksvall	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja
Ljusdal	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej		Nej	Nej	
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Sandviken	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej	Nej
Söderhamn	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej

	Aktuell rutin för samordning med verksamheten socialpsykiatri			Aktuell rutin för samordning med verksamheten våld i nära relationer		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Bollnäs		Nej	Ja		Ja	Ja
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Ljusdal	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Ja		Nej	Ja	
Ockelbo	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Sandviken	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Söderhamn	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej

	Aktuell rutin för samordning med verksamheten LSS/barn	Aktuell rutin för samordning med verksamheten LSS/vuxna
Bollnäs		
Gävle	Ja	Ja
Hofors	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja
Ljusdal	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej
Ockelbo	Ja	Ja
Ovanåker	Nej	Nej
Sandviken	Ja	Ja
Söderhamn	Nej	Nej

	Aktuell rutin för samordning med verksamheten familjerätt		
	2015	2014	2013
Bollnäs		Nej	Ja
Gävle	Nej	Nej	Ja
Hofors	Ja	Ja	Ja
Hudiksvall	Ja	Ja	Nej
Ljusdal	Ja	Ja	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	
Ockelbo	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Nej	Nej
Sandviken	Nej	Nej	Nej
Söderhamn	Ja	Ja	Nej

För att möta barnens behov är det viktigt att det finns samordning mellan de delverksamheter inom socialtjänsten som på olika sätt kommer i kontakt med barn och unga och de handläggare som utreder barns behov inom den sociala barn- och ungdomsvården. Personer med behov av insatser från olika områden inom socialtjänsten som kommunen har ansvar för, ska få sina insatser samordnade av berörda aktörer. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha fungerande rutiner för samordning mellan delverksamheter inom socialtjänsten

Extern samverkan i enskilda ärenden – hälsa

	Aktuell överenskommelse om samverkan med tandvård		Aktuell överenskommelse om samverkan med mödravård		Aktuell överenskommelse om samverkan med barnhälsovård		
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2013
Bollnäs		Nej		Ja		Ja	Nej
Gävle	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ljusdal	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Nordanstig	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	
Ockelbo	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Ovanåker	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Sandviken	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Söderhamn	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

	Aktuell överenskommelse om samverkan med primärvård		Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomspsykiatri		
	2015	2014	2015	2014	2013
Bollnäs		Ja		Ja	Nej
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ljusdal	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Ja	Ja	Ja	Ja	
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej

	Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomsmedicin		Aktuell överenskommelse om samverkan med barn- och ungdomshabilitering	
	2015	2014	2015	2014
Bollnäs		Ja		Ja
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Nej	Ja	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja
Ljusdal	Nej	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Ja	Ja	Ja	Ja
Ockelbo	Ja	Nej	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Ja	Ja	Ja
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Ja

Extern samverkan i enskilda ärenden – utbildning

	Aktuell överenskommelse om samverkan med förskola		Aktuell överenskommelse om samverkan med skola	
	2015	2014	2015	2014
Bollnäs		Ja		Ja
Gävle	Ja	Nej	Ja	Nej
Hofors	Nej	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja
Ljusdal	Nej	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	Nej	Nej
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Nej	Ja	Nej	Ja
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Nej	Ja	Nej

Extern samverkan i enskilda ärenden – kriminalitet

	Aktuell överenskommelse om samverkan med			
	2015	Polis 2014	2013	Kriminalvården
Bollnäs		Ja	Nej	
Gävle	Ja	Nej	Nej	Nej
Hofors	Nej	Nej	Ja	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Nej
Ljusdal	Ja	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej		Nej
Ockelbo	Nej	Ja	Ja	Nej
Ovanåker	Nej	Ja	Nej	Nej
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Nej
Söderhamn	Ja	Ja	Nej	Nej

Extern samverkan i enskilda ärenden – migration

Aktuell överenskommelse om samverkan med Migrationsverket	
Bollnäs	
Gävle	Nej
Hofors	Nej
Hudiksvall	Nej
Ljusdal	Nej
Nordanstig	Nej
Ockelbo	Nej
Ovanåker	Nej
Sandviken	Nej
Söderhamn	Nej

Personer med insatser från socialtjänsten kan ha behov av insatser från externa aktörer. En stabil och effektiv samverkan förutsätter styrning från ledningen och en god struktur för att kunna överbrygga hinder enligt det nuvarande kunskapsläget. Med ledningsnivå avses här den nivå i organisationen som har mandat att fastställa avtal med andra myndigheter och organisationer. En sådan struktur kan vara skriftliga avtal eller överenskommelser mellan olika huvudmän som förtydligar vem som ska göra vad för barn och unga som behöver insatser från flera verksamheter samt när och hur det ska göras. Tydliga uppdrag och ansvarsfördelningar är en förutsättning för samverkan. Med ett avtal eller en avtalsliknande överenskommelse menas ett avtal som är gemensamt upprättat av de inblandade avtalsparterna. Indikatorn avser att mäta skriftliga överenskommelser på ledningsnivå. En formaliserad och strukturerad samverkan i form av gemensamma skriftliga överenskommelser för hur samarbetet ska genomföras är ett medel att stärka stabilitet, förutsägbarhet och kontinuitet. Överenskommelser som beskriver ansvarsfördelning och ett bestämt tillvägagångssätt kan minska risken för godtycke och

utgöra ett stöd för handläggarna till nytta för den enskilde. Med insatser avses både tidiga insatser (som exempelvis möjligheten till snabb konsultation, konsultationsteam och rutiner för att agera när barn och unga befinner sig i riskmiljöer i eller utanför hemmet) och samverkansbehov vid mer omfattande insatser (som exempelvis professionella nätverksmöten för samordnad planering då flera myndigheter har kontakt med en familj, samverkansteam eller barnahus och familjecentraler).

Trygghet och säkerhet

Trygg och säker innebär att tjänsterna utförs enligt gällande regelverk. Tjänsterna är transparenta vilket innebär förutsäg-barhet och möjlighet till insyn. Risk för kränkning, försummelse, fysisk eller psykisk skada förhindras genom förebyggande arbete.

Handläggning

	Ordinarie licens Barns behov i centrum (BBIC)					
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Bollnäs	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Ljusdal	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Ovanåker	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

BBIC ger socialtjänsten en struktur för att utreda, planera och följa upp beslutade insatser. BBIC erbjuder en uppsättning formulär som vilar på teoretisk kunskap hämtad från utvecklingssekologi och anknytningsteori. Formulären bygger på ett antal grundprinciper som bland annat handlar om att utveckla ett samarbete med barn, föräldrar och andra professionella och att ha barnet eller den unge i centrum. Helhetssynen på barns och ungas situation betonas och illustreras genom den så kallade BBIC-triangeln. BBIC bygger på det engelska Integrated Children's System (ICS) som är framtagen efter ett omfattande forsknings och utvecklingsarbete. Systemet vilar på en gedigen teoretisk grund och utifrån denna har en serie formulär utvecklats som följer hela ärendegången. Triangeln bygger dels på de resultat som framkom i studien Looking After Children (LAC). Där redovisades vilka faktorer som kan bidra till barns positiva utveckling, baserat på utvecklingspsykologiska teorier. De sju behovsområden som identifierades testades senare och det visade sig att de är användbara för alla barn i den sociala barnvården såväl som i samhället i stort, inklusive etniska minoritets-grupper och barn med funktionsnedsättning. I kunskapsöversikten Children's Needs – Parenting Capacity redovisades forskningsresultat om hur barns utveckling kan påverkas om föräldrarna har psykisk sjukdom, alkohol- och narkotikamissbruk eller om det finns våld i familjen. Studien blev tillsammans med LAC kunskapsbas för triangeln. Institutionen för socialt arbete vid universitetet i Montreal genomförde 2010 en meta-utvärdering av ICS, som berörde genomförandet i länder utanför Storbritannien. Utvärderingen tyder på att personal som arbetar utifrån systemet gör bättre bedömningar av komplexa situationer, har en mer holistisk syn med barnet i centrum, vilket ger bättre planering av insatser. Man ansåg att tvärprofessionell samverkan

ökade, liksom deltagande av barn och föräldrar. I Socialstyrelsens slutrapport från BBIC-projektet, 2008 noteras liknande slutsatser. BBIC hade bidragit till att barnens ställning stärktes och att socialsekreterarna hade fått ökad medvetenhet och kunskap om barns behov. Ur chefernas perspektiv betraktades BBIC som ett kvalitetssäkringssystem som ökade möjligheterna till styrning, kontroll och uppföljning. I en verksamhet som kännetecknas av en hög personalomsättning fyller ett väl strukturerat handläggnings- och dokumentationssystem inte bara en viktig roll för en tillämplig helhetssyn utan också för kontinuitet i myndighetsutövningen. Socialstyrelsen lämnade i januari 2015 rapporten - Från enskilt ärende till nationell statistik - Barns behov i centrum (BBIC) till regeringen. I rapporten redovisas hur systemet kan vidareutveckla för systematisk uppföljning av verksamheten på aggregerad nivå. Målvärdet är att alla kommuner och stadsdelar ska ha ordinarie licens för BBIC.

Trygghet och säkerhet för placerade barn

	Information till placerade barn om barnets rättigheter och kontaktuppgifter till ansvariga	
	2015	2014
Bollnäs		Ja
Gävle	Ja	Ja
Hofors	Ja	Ja
Hudiksvall	Ja	Nej
Ljusdal	Ja	Ja
Nordanstig	Nej	Nej
Ockelbo	Nej	Nej
Ovanåker	Nej	Nej
Sandviken	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Ja

Barn och unga placerade i familjehem, HVB eller särskilda ungdomshem (SiS) har rätt att få information om barnkonventionen och sina rättigheter, vem som är socialsekreterare (med namn) och hur denne nås per telefon och e-post samt IVO:s funktion ”berätta om missförhållanden” som vänder sig till placerade barn och kan nås via e-post eller telefon. För att barnet ska ha tillgång till denna information när den behövs kan den samlas i ett skriftligt dokument. IVO har sammanställt en broschyr med denna information anpassat efter barns olika åldrar. Den kan beställas av kommunen. Målvärde är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ge placerade barn skriftlig information om barns rättigheter och kontaktuppgifter till socialsekreterare och IVO: funktion ”berätta om missförhållanden”.

Kunskapsbaserad verksamhet

Kunskapsbaserad innebär att tjänsterna utförs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Den enskildes erfarenheter tas till vara.

Handläggarnas kompetens

	Handläggare med socionomutbildning och minst tre års erfarenhet av barnutredningar		Handläggare med socionomutbildning och mer än fem års erfarenhet av barnutredningar	
	2015	2014	2015	2014
Bollnäs		76%		47%
Gävle	76%	62%	44%	50%
Hofors	87%	100%	75%	88%
Hudiksvall	54%	50%	35%	38%
Ljusdal	24%	43%	17%	14%
Nordanstig	43%	71%	7%	43%
Ockelbo	100%	0%	100%	0%
Ovanåker	100%	60%	60%	40%
Sandviken	53%	45%	43%	27%
Söderhamn	61%	62%	48%	39%

För utförande av socialnämndens uppgifter ska det enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kraven på barnutredarnas kompetens ökar idag.

Handläggarnas kompetensutveckling

	Samlad plan för handläggarnas kompetensutveckling			Individuella kompetensutvecklingsplaner för handläggarna			Genomsnittlig tillgång till arbetsledning (timmar/vecka)
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	
Bollnäs		Ja	Ja		Ja	Ja	
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	2,0
Hofors	Nej	Nej	Delvis	Nej	Nej	Nej	5,6
Hudiksvall	Ja	Delvis	Delvis	Ja	Ja	Ja	3,9
Ljusdal	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	4,0
Nordanstig	Nej	Nej		Ja	Nej		4,0
Ockelbo	Ja	Delvis	Delvis	Ja	Ja	Nej	1,5
Ovanåker	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	0,4
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	0,6
Söderhamn	Ja	Delvis	Delvis	Nej	Delvis	Delvis	5,4

Enligt 3 kap.3 § socialtjänstlagen (2001:453) ska insatser inom socialtjänsten vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Frågor om handläggarnas fortbildning och vidareutbildning behandlas i Socialstyrelsens allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga (SOSFS 2006:14). Där sägs bland annat att personalen bör få kontinuerligt stöd och kontinuerlig handledning och utbildning i syfte att upprätthålla och utveckla den kompetensnivå som krävs för att kunna utföra arbetsuppgifterna. Vidare sägs att personalen genom vidareutbildning på magisternivå successivt och planerat bör fördjupa sina kunskaper inom området, t.ex. samtal med barn, barns och ungas utveckling och systematiska analys- och bedömningsinstrument. Begreppet kompetens är mångtydigt men handlar i allmän mening om förmågan att klara av olika krav som ställs i en verksamhet. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha en samlad plan för handläggarnas kompetensutveckling.

En individuell kompetensutvecklingsplan är en del av underlaget för en verksamhetsgemensam plan för handläggarnas fortbildning och/eller vidareutbildning som bygger på verksamhetens mål och nämndens kartläggning och analys av handläggarnas individuella kompetens. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvårdens handläggare ha en individuell kompetensutvecklingsplan som följs upp årligen.

För utförande av socialnämndens uppgifter ska det enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Indikatorn avser att belysa förutsättningen för kunskapsöverföring genom nära arbetsledning. Att handlägga barnärenden är komplext och kräver många beslut. Det ställs ofta krav på skyndsamt handläggning. Personalen ställs inför svåra bedömningar och befinner sig ofta i situationer som kräver akuta såväl juridiska som praktiska ställningstaganden. Inte sällan utsätts personalen för påtryckningar från enskilda. Att handläggarna har god tillgång till stödjande arbetsledning är en av flera förutsättningar för att säkerställa att verksamheten bedrivs rättssäkert, jämlikt och utifrån barnets bästa. Att skapa goda förutsättningar för personalen kan dessutom öka möjligheten att behålla och utveckla denna, vilket skapar kontinuitet som kan höja kvaliteten i verksamheten. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvårdens verksamhet verka för att antalet timmar per vecka som varje handläggare har tillgång till direkt handläggare stöd ökar.

Familjehemmens kompetensutveckling

	Samlad plan för familjehemmens kompetensutveckling			Genomfört grundläggande utbildning till familjehem
	2015	2014	2013	
Bollnäs		Ja	Ja	
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Nej	Nej	Ja
Hudiksvall	Ja	Nej	Ja	Ja
Ljusdal	Ja	Nej	Nej	Ja
Nordanstig	Nej	Nej		Ja
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Ja	Nej	Ja
Sandviken	Ja	Ja	Delvis	Ja
Söderhamn	Ja	Ja	Nej	Ja

I de fall nämnden har fattat beslut om vård av barn och unga utanför det egna hemmet är nämnden skyldig att noga följa vården av barnet/den unge. Denna skyldighet innefattar bland annat regelbundna personliga besök i det hem där den unge vistas och samtal med den eller dem som har tagit emot den unge i sitt hem. När barn/unga placeras i familjehem ska nämnden dessutom lämna dem som vårdar barnet/den unge råd, stöd och annan hjälp som de behöver. Utbildning och annat stöd till familjehemmen är en viktig del i arbetet med att genomföra nödvändiga förbättringar. Sedan den 1 januari 2013 är kommunen också skyldig att erbjuda familjehem den utbildning de behöver. Därför har Socialstyrelsen tagit fram ett material för grundutbildning av jour- och familjehem. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha en samlad plan för familjehemmens kompetensutveckling.

Sedan den 1 januari 2013 är kommunen också skyldig att erbjuda familjehem den utbildning de behöver. Därför har Socialstyrelsen tagit fram ett material för grundutbildning av jour- och familjehem. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården påbörjat eller genomfört en grundläggande utbildning för anlitade jour- och/eller familjehem.

Systematisk bedömning

	Användning standardiserade bedömningsmetoder:								
	Utagerande beteende			Missbruk			Föräldraförmåga		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Bollnäs		Ja	Nej		Ja	Ja		Ja	Nej
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Hofors	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Ljusdal	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej		Ja	Ja		Nej	Nej	
Ockelbo	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Ovanåker	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej

Det behövs dokumenterad kunskap för att visa på effekter av socialtjänstens insatser för enskilda barn/unga och om insatserna leder till en förbättrad livssituation för de berörda. Det talar för ökad användning av standardiserade bedömningsinstrument som kan användas för att kartlägga och bedöma barnets/den unges situation före respektive efter insats. Det talar också för att ansvariga handläggare i ökad utsträckning bör registrera effekter i betydelsen faktiska omständigheter och/eller bedömningar i kommunernas IT-baserade verksamhetssystem för att underlätta uppföljning och utvärdering inom verksamheten. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården använda standardiserade bedömningsmetoder för utredning av: a) utåtagerande, b) missbruk och c) föräldraförmåga.

Manualbaserade insatser i öppenvård

	Tillhandahåller manualbaserat föräldrastöd i grupp som biståndsbeslutad insats			Tillhandahåller manualbaserat föräldrastöd i grupp som serviceinsats	
	2015	2014	2013	2015	2014
	Bollnäs		Nej	Nej	
Gävle	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Hofors	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Ljusdal	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej		Ja	Nej
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ovanåker	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Sandviken	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej

Kunskap från forskningen visar på att det finns en risk för negativa konsekvenser av institutionsvård.. Socialtjänstens arbete med ungdomar med missbruksproblem eller kriminalitet har

också genom öppenvård större möjligheter att bygga en arbetsallians med den unges föräldrar och den unges skola genom att han eller hon bor kvar hemma. Öppenvården kan eventuellt på sikt ersätta institutionsvård med samma eller till och med bättre kvalitet och bättre resultat för barnet eller den unge. Ökningen av strukturerade öppenvårdsprogram samt metodutvecklingen inom evidensbaserad praktik förstärker utvecklingen i den riktningen. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården tillhandahålla manualbaserat föräldrastöd i grupp både med och utan biståndsbeslut.

	Tillhandahåller manualbaserad psykosocial behandling som biståndsbeslutad insats		
	2015	2014	2013
Bollnäs		Nej	Nej
Gävle	Nej	Nej	Nej
Hofors	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Nej	Nej	Nej
Ljusdal	Nej	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	
Ockelbo	Nej	Nej	Nej
Ovanåker	Nej	Nej	Nej
Sandviken	Nej	Nej	Nej
Söderhamn	Nej	Nej	Nej

Psykosocial behandling ska endast tillhandahållas som biståndsbeslutad insats då insatser av denna omfattning ska föregås av utredning, bedömning och beslut. Insatsen ska dokumenteras och följas upp enligt socialtjänstlagen. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården tillhandahålla manualbaserad psykosocial behandling som biståndsbeslutad insats.

	Tillhandahåller manualbaserad stödgruppsverksamhet som biståndsbeslutad insats			Tillhandahåller manualbaserad stödgruppsverksamhet som serviceinsats	
	2015	2014	2013	2015	2014
Bollnäs		Ja	Ja		Ja
Gävle	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej
Hofors	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ljusdal	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nordanstig	Nej	Ja		Ja	Nej
Ockelbo	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja
Ovanåker	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja
Sandviken	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja

Systematisk uppföljning för utveckling av insatser

	Använt resultat från systematiska uppföljningar för verksamhetsutveckling av insatser:			
	Öppenvård		Dygnsvård	
	2015	2014	2015	2014
Bollnäs		Ja		Nej
Gävle	Ja	Ja	Ja	Ja
Hofors	Ja	Nej	Nej	Nej
Hudiksvall	Nej	Nej	Nej	Nej
Ljusdal	Nej	Ja	Nej	Nej
Nordanstig	Nej	Nej	Nej	Nej
Ockelbo	Ja	Ja	Ja	Nej
Ovanåker	Ja	Nej	Ja	Nej
Sandviken	Ja	Ja	Nej	Nej
Söderhamn	Ja	Nej	Nej	Nej

Att följa upp resultat av insatser i öppenvård och dygnsvård på grupp-nivå är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Indikatorn utgår från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). Målvärdet är att i alla kommuner/stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha använt resultat från systematiska uppföljningar för verksamhetsutveckling av insatser i a) öppenvård och b) dygnsvård.

Tillgänglighet

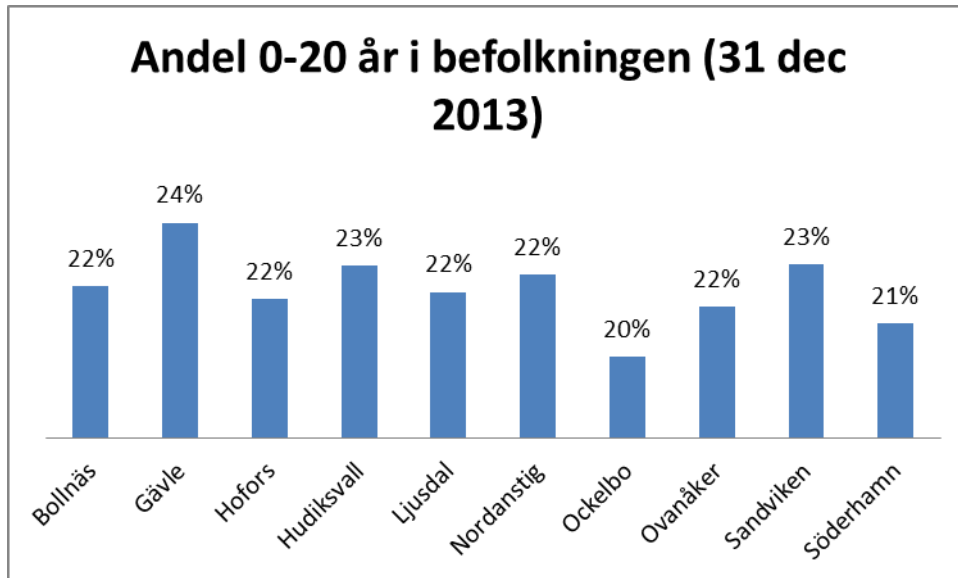
Tillgänglig innebär att det är lätt att få kontakt med socialtjänsten och vid behov få del av tjänsterna inom rimlig tid. Information och kommunikation är begriplig och anpassad efter olika grupper och individers behov. Kommunikationen mellan den enskilde och professionen präglas av ömsesidighet och dialog. Verksamheterna är fysiskt tillgängliga.

Tillgänglighet utanför kontorstid

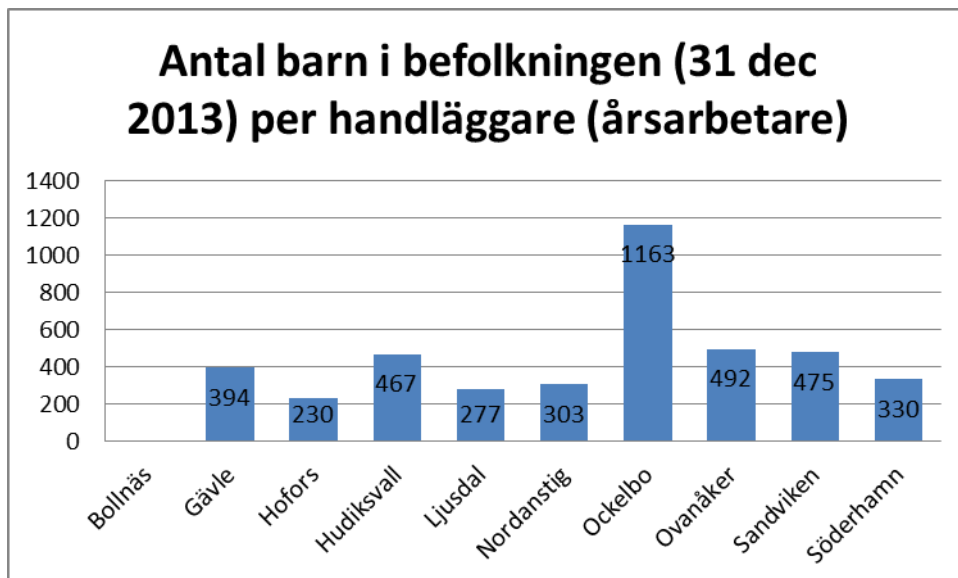
	Social jourverksamhet				
	2015	2014	2013	2012	2011
Bollnäs		Ja	Ja	Ja	Ja
Gävle	Nej	Delvis	Delvis		Ja
Hofors	Nej	Nej	Delvis	Ja	Ja
Hudiksvall	Nej	Delvis	Delvis	Delvis	Delvis
Ljusdal	Nej	Delvis	Nej		Delvis
Nordanstig	Nej	Delvis		Ja	
Ockelbo	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Ovanåker	Ja	Delvis	Ja	Ja	Delvis
Sandviken	Nej	Delvis	Ja	Ja	Ja
Söderhamn	Ja	Ja	Ja	Ja	

Enligt 3 kap. 6 § SoL bör alla kommuner ha en socialjour. För barnets bästa och skydd bör socialjour finnas tillgänglig dygnet runt. Exempelvis är det viktigt att barnet omedelbart får ett professionellt bemötande av socionomutbildad personal som har rutiner för att klara akuta krissituationer i samband med polisingripande vid bråk i barnfamiljer där våld och missbruk uppdagas. Målvärdet är att i alla kommuner och stadsdelar ska den sociala barn- och ungdomsvården ha en socialjour med socionomutbildad personal all tid utanför kontorstid året runt

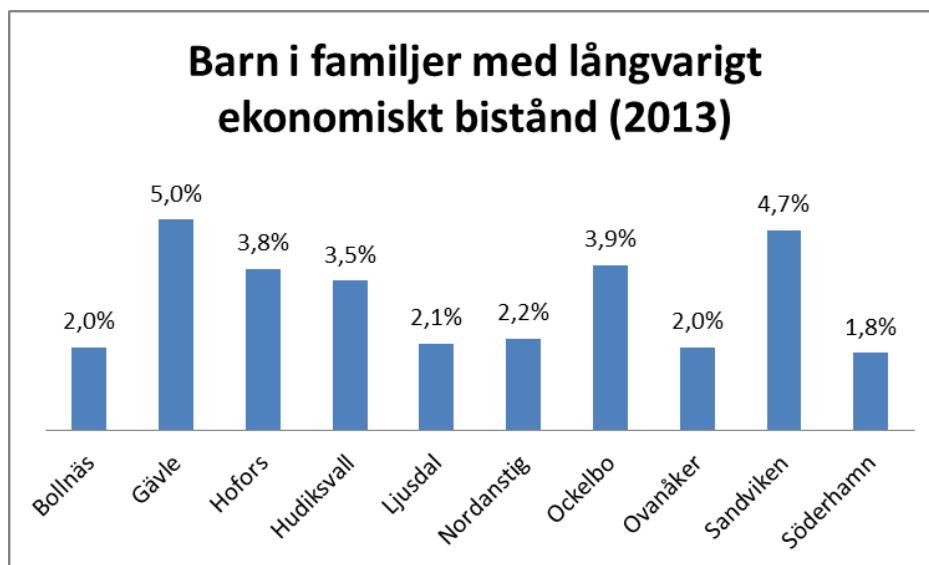
Bakgrundsmått

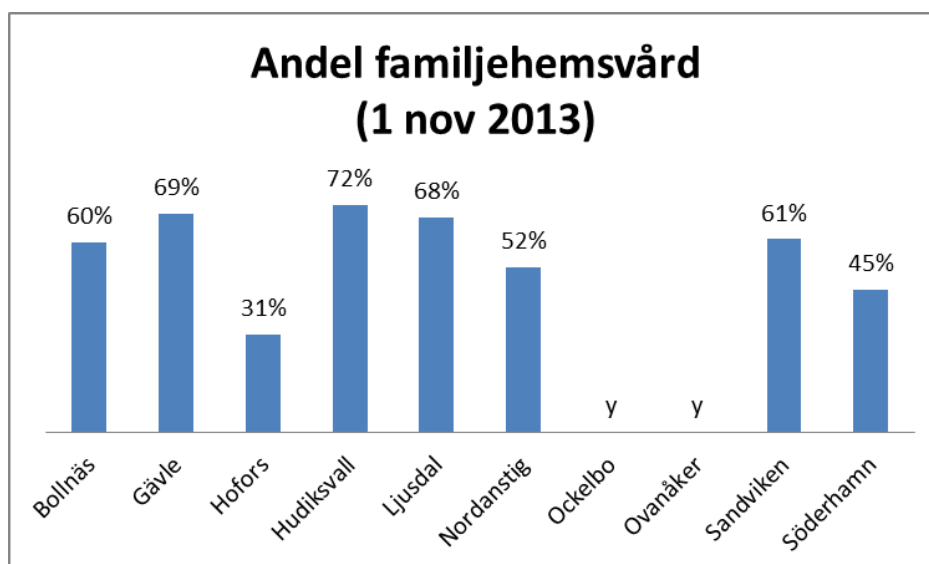
Andelen barn 0–20 år i befolkningen är en aspekt som kommunerna kan ha nytta av när de ska jämföra sig med andra kommuner för den sociala barn- och ungdomsvården.

Handläggare som utreder barn som far illa behöver få de bästa förutsättningar för sitt arbete för att kunna utföra det med största möjliga kvalitet utifrån de utsatta barnens behov. Arbetsbelastningen och antalet ärenden påverkar kvaliteten. Måttet gör det möjligt för kommunerna att jämföra handläggarnas förutsättningar i förhållande till andra kommuner. Andelen ekonomiskt utsatta barn i kommunen påverkar hur hög andel av barnen i kommunen som utreds av socialtjänsten under uppväxten.

Att växa upp i en ekonomiskt utsatt familj och inte ha samma förutsättningar som andra barn kan vara svårt för ett barn. Om barnet exempelvis inte ha tillgång till en dator hemma kan det göra det svårare att klara av skolarbetet. Att avsluta ett treårigt gymnasium är i sin tur en viktig förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden och få ett gott vuxenliv. Det finns också ett samband mellan föräldrarnas och barnens inkomst som vuxna. Sannolikheten att hamna i de lägre inkomstskikten är större ju lägre inkomster föräldrarna hade när man växte upp.

Vård i familjehem är idag den dominerande vårdformen för barn- och ungdom som behöver vård utanför det egna hemmet. Som regel ska denna vårdform prövas före vård i institution i de fall barn och ungdomar behöver beredas vård utanför det egna hemmet. Att vård i familjehem i flertalet fall anses överlägsen vård i institution beror på den nära anknytningen till vuxna föräldraersättare och den känslomässiga relationen som uppstår mellan dem och barnet. Detta är oftast en förutsättning för barnets utveckling till en trygg, harmonisk och välfungerande människa. Vård av barn och unga som inte längre kan bo i sina egna hem bör därför ges på ett sådant sätt att förhållandena för barnet så lite som möjligt avviker från den unges normala förhållanden.

Öppna jämförelser socialbarn- och ungdomsvård - resultat utbildning

Andel med behörighet till nationellt program på gymnasiet

	Placerade hela åk 9, födda 1988-1996	Placerade hela åk 9, födda i Sverige 1988-1996	Placerade hela åk 9, födda i annat land 1988-1996
Bollnäs	40%	48%	x
Gävle	50%	51%	x
Hofors	x	x	x
Hudiksvall	66%	x	x
Ljusdal	x	x	x
Nordanstig	x	x	x
Ockelbo	x	x	x
Ovanåker	x	x	x
Sandviken	46%	47%	x
Söderhamn	51%	53%	x
Riket	55%	57%	39%

Att gå i grundskolan är en grundlagsskyddad rättighet för alla barn i Sverige som har skolplikt enligt 2 kap. 18§. Regeringsformen. Familjehemsplacerade barns skolprestationer är något som går att påverka. Låga eller ofullständiga betyg från årskurs nio var i Social rapport 2010 den starkaste riskfaktorn för framtida psykosociala problem bland barn i dessa grupper och förklarade 40-50 procent av de överrisker för ogynnsam utveckling som placerade barn hade jämfört med andra jämnåriga. Ett misslyckande i gymnasieskolan är en mycket viktig förklaringsfaktor till etableringssvårigheter på arbetsmarknaden. Högst är risken bland dem som aldrig påbörjar gymnasiet. Målvärdet är att barn placerade hela åk 9 ska ha behörighet att söka till nationellt program i gymnasiet.

Andel som genomfört gymnasiet och har grundläggande behörighet till högskola

	Placerade hela åk 9, födda 1988-1993	Placerade hela åk 9, födda i Sverige 1988-1993	Placerade hela åk 9, födda i annat land 1988-1993
Bollnäs	x	x	x
Gävle	36%	35%	x
Hofors	x	x	x
Hudiksvall	x	x	x
Ljusdal	x	x	x
Nordanstig	x	x	x
Ockelbo	x	x	x
Ovanåker	x	x	x
Sandviken	26%	26%	x
Söderhamn	16%	17%	x
Riket	28%	28%	25%

Att stärka anknytningen till arbetsmarknaden och den unges etablering på arbetsmarknaden är viktiga skyddsfaktorer för att må bra och klara sig väl i livet. Familjehemsplacerade barns skolprestationer är något som går att påverka. Ett misslyckande i gymnasieskolan är en mycket viktig förklaringsfaktor till etableringssvårigheter på arbetsmarknaden. Högst är risken bland dem som aldrig påbörjar gymnasiet. Framgångsrika gymnasiestudier är viktiga för de framtida försörjningsmöjligheterna. Målvärdet är att barn placerade hela åk 9 har genomfört gymnasiet.

Länsrapport Gävleborgs län

Öppna Jämförelser

Social barn och ungdomsvård 2015

Beställ arbetsrapporten från:
gunilla.blom.lundqvist@regiongavleborg.se
FoU Välfärd – Region Gävleborg
Gävle sjukhus, ingång 11, plan 9
801 88 Gävle
Tel: 026-65 02 68